

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 5

DOM
2008-10-03
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
T 30385-05

PARTER

KÄRANDE

XXXXXXXX Johansson, XXXXXX-XXXX

Adress
Småstad

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: advokaten Elias Martin
LEGIO Advokatfirma AB
Box 5779
114 87 Stockholm

SVARANDE

Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ), 502010-9681
106 50 Stockholm

Ombud: försäkringsjuristen Ragnar Johansson
Länsförsäkringar Sak
Försäkringsaktiebolag
106 50 Stockholm

DOMSLUT

1. Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ) ska till XXXXX Johansson utge tvåhundraåttiotusentrehundrafyrtioåtta (280 348) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 1 maj 2006 till dess betalning sker.
2. Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ) ska till XXXXX Johansson utge sjuttioåttatusentvåhundraåttiofyra (78 284) kr årligen från den 1 januari 2006 till och med den 31 december 2041. Beloppet ska uppräknas årligen enligt vid varje tidpunkt tillämplig lag om skadeståndslivräntor.
3. XXXXX Johansson har rätt att återkomma till Länsförsäkringar med yrkande om pensionsförlust med utgångspunkt i den inkomstförlust som hon tillerkänts enligt punkt 1-2 ovan.
4. Tingsrätten fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen till XXXXXXXXXX med etthundratrettionfemtusenetthundratjugofem (135 125) kr. I beloppet ingår mervärdesskatt med 27 025 kr.

Dok.Id 605131

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Fleminggatan 14	08-561 654 70 E-post: stockholms.tingsratt.avdelning5@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08-561 650 05	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

5. Tingsrätten fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen till XXXXX Johansson med tolv tusenfemhundra (12 500) kr avseende läkarutlåtanden. I beloppet ingår mervärdesskatt med 2 500 kr.
 6. Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ) ska ersätta XXXXX Johanssons rättegångskostnader med trettio sextusentrehundra (36 300) kr.
 7. Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ) ska ersätta XXXXX Johanssons kostnader för rättshjälp uppgående till etthundra fyrtiosjutusensexhundra tjugofem (147 625) kr enligt den fördelning som Rättshjälpsmyndigheten beslutar.
 8. Tingsrätten beslutar att XXXXX Johanssons rättshjälp ska upphöra.
-

BAKGRUND

XXXXX Johansson skadades som 16-åring i en trafikolycka den 30 april 1993 (härefter trafikolyckan). Vid olyckstillfället färdades hon som passagerare i ett fordon med reg nr BSR 095 vilket vid tidpunkten var försäkrat hos Länsförsäkringar Sak Försäkringsbolag (publ), hädanefter kallat Länsförsäkringar.

XXXXX Johansson uppbär sedan 2002 sjukersättning på halvtid på grund av ryggbesvär och har sedan 2003 ett anpassat arbete på halvtid som bensinmacksbiträde.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

XXXXX Johansson har yrkat enligt följande.

Retroaktiv inkomstförlust

att tingsrätten förpliktar Länsförsäkringar att till henne utge i *första hand* ett tillkommande kapitalbelopp avseende retroaktiv inkomstförlust för perioden fram till den 31 december 2005 om 389 503 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 1 maj 2006 till dess betalning sker;

att tingsrätten förpliktar Länsförsäkringar att till henne utge i *andra hand* ett tillkommande kapitalbelopp avseende retroaktiv inkomstförlust för perioden fram till den 31 december 2005 om 280 348 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 1 maj 2006 till dess betalning sker.

att tingsrätten förpliktar Länsförsäkringar att till henne utge i *tredje hand* ett tillkommande kapitalbelopp avseende retroaktiv inkomstförlust för perioden fram till den 31 december 2005 om 240 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 1 maj 2006 till dess betalning sker.

Framtida inkomstförlust

att tingsrätten förpliktar Länsförsäkringar att till henne utge en årlig livränta avseende framtida inkomstförlust om i *första hand* 78 284 kr från och med den 1 januari 2006 till och med den 31 december 2041.

att tingsrätten förpliktar Länsförsäkringar att till henne utge en årlig livränta avseende framtida inkomstförlust om i *andra hand* 30 000 kr från och med den 1 januari 2006 till och med den 31 december 2041.

Yrkad livränta enligt ovan skall årligen uppräknas enligt lag (1973:213) om ändring om skadeståndslivräntor.

Framtida pensionsförlust

att tingsrätten fastställer att, för det fall att rätt till inkomstförlust fastställs, XXXXX Johansson äger rätt att återkomma till Länsförsäkringar med yrkande om pensionsförlust utifrån bestämd inkomstförlust.

XXXXX Johansson har vidare yrkat att tingsrätten förpliktar Länsförsäkringar att ersätta hennes rättegångskostnader.

Länsförsäkringars inställning

Länsförsäkringar har bestritt samtliga yrkanden avseende inkomstförlust till och med den 31 december 2005. Rätteyrkandena i denna del har också bestritts.

Länsförsäkringar har i och för sig vitsordat att ränta ska utgå fr.o.m. den 1 maj 2006.

Vidare har Länsförsäkringar bestritt såväl förstahands- som andrahandsyrkandena om livränta beträffande inkomstförlust fr.o.m den 1 januari 2006 (ovan rubricerat framtida inkomstförlust).

Länsförsäkringar har i och för sig medgett att eventuell livränta skall uppräknas i enlighet med lagen (1973:213) om ändring av skadeståndslivräntor.

För det fall att tingsrätten skulle finna XXXXX Johansson berättigad till inkomstförluster till 65 år, medger Länsförsäkringar ersättning för pensionsförlust med belopp som senare får bestämmas.

Inget av de yrkade beloppen har vitsordats som skäliga i och för sig. Länsförsäkringar har dock vitsordat att kalkylerna avseende inkomstförlust i och för sig är riktigt beräknade.

Länsförsäkringar har som i och för sig skäligt vitsordat en löneökningssnorm för förfluten tid med 3 procent per år på de av XXXXX Johanssons yrkade inkomstunderlagen, som sjuksköterska, undersköterska och bensinstationsbiträde.

Länsförsäkringar har slutligen yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

XXXXX Johansson

XXXXX Johansson var vid olyckstillfället 16 år gammal. Hon var fullt frisk, gick i årskurs nio och tränade längdskidåkning, ridning och slalom. Vid trafikolyckan kastades hon genom vindrutan och hittades på motorhuv. Hon förlorade medvetandet en stund till dess ambulansen kom. På sjukhuset var det kaos på grund av två trafikolyckor och hon skickades hem redan efter ett par timmar. Redan på olycksnatten fick hon värk och besvären har sedan dess varit kontinuerliga. Hon fick

bestående men efter trafikolyckan. Hon gick ut nian och började på samhällsprogrammet på gymnasiet. Hon klarade dock inte av samhällsprogrammet utan bytte året därpå till omvårdnadsprogrammet. Inte heller det gick att genomföra. År 1997 flyttade hon hemifrån och sökte arbete. Hon jobbade som undersköterska, men trots flera försök med olika jobb var besvären sådana att hon inte kunde yrkesarbeta kontinuerligt. År 1998 fick hon sitt första barn och år 2000 sitt andra. När hon skulle tillbaka till arbetsmarknaden år 2001 blev ryggbesvären värre vilket föranledde en större utredning. Sedan augusti 2001 har hon haft läkarkontakt, gått på sjukgymnastik, tränat och fått akupunktur. Under åren 1994 till 2001 anlätade hon vid några tillfällen kiropraktor och fick även regelbundet massage av sin mamma som är massageterapeut för att lindra värken. Med beaktande av samtliga omständigheter är det visat att skadan i form av medicinsk och ekonomisk invaliditet är orsakad av trafikolyckan och därmed ersättningsgill enligt trafikskadelagen genom det vid skadetillfället gällande försäkringsavtalet.

Yrkandena har framställts utifrån inställningen att XXXXX Johansson utan skadan skulle arbetat heltid. Till grund för beräkningen ligger differensmetoden.

Retroaktiv inkomstförlust

Förstahandsyrkandet baseras på förutsättningen att hon utan skadan hade utbildat sig till sjuksköterska och därefter påbörjat heltids yrkesarbete som sjuksköterska i Värmland från och med den 1 januari 2001. Inkomstunderlaget är hämtat från Vårdförbundets uppgifter om lönenivåer och avdrag har gjorts för hennes faktiska inkomster.

Andrahandsyrkandet baseras på förutsättningen att hon utan skadan hade påbörjat heltids yrkesarbete som undersköterska i Värmland från och med den 1 januari 1998 och fortsatt med det fram till dess att hon istället hade börjat arbeta som bensinmacksbiträde från och med den 1 januari 2005. Inkomstunderlaget är inhämtat från Kommunalarbetarförbundets uppgifter om lönenivåer, samt löneintyg av XXXXX Johanssons arbetsgivare Shell och avdrag har gjorts för hennes faktiska inkomster.

Tredjehandsyrkandet baseras på förutsättningen att det inte med tillräckligt grad av säkerhet går att bestämma den yrkesinriktning som hon hade valt eller kommit att arbeta med som oskadad. För perioden 1 januari 1998 och framgent skall XXXXX Johansson därför istället ersättas för sin inkomstförlust med skäligen uppskattade 30 000 kr per år.

Framtida inkomstförlust

XXXXX Johanssons yrkande om ersättning för framtida inkomstförlust eller livränta beräknas på den framräknade inkomstförlusten för 2005 med 3 procent uppräkningsvarvid den därefter skall årligen uppräknas enligt lag (1973:213) om ändring av skadeståndslivräntor. Den framräknade inkomstförlusten avseende 2005 uppgick till samma belopp oavsett sysselsättning. Andrahandsyrkandet baseras på schablon för barnskada.

Länsförsäkringar

Enligt Länsförsäkringars mening har XXXXX Johansson inte visat

- att hon vid trafikolyckan den 30 april 1993 har ådragit sig personskador som medfört kvarstående besvär, som orsakar henne medicinsk och ekonomisk invaliditet,
- att hennes nuvarande uppgivna besvär är skadebetingade,
- att det föreligger något samband mellan de skador som hon uppger sig ha ådragit sig vid trafikolyckan och hennes nuvarande uppgivna arbetsförmåga, eller
- att hon har gjort någon skadebetingad inkomstförlust och / eller skadebetingad pensionsförlust, och därför är hon inte berättigad till någon trafikskadeersättning.

Länsförsäkringar har vidare anfört att samtliga av XXXXX Johanssons yrkade belopp är oskäligen.

Länsförsäkringar är av uppfattningen att XXXXX Johanssons nackbesvär upphörde under våren 1994. I maj 1994 skickade Länsförsäkringar ett brev till XXXXX Johansson och bad henne, med anledning av den skadeanmälan hon hade gett in knappt ett år tidigare, att höra av sig om hon hade fler besvär. Någon kontakt togs inte förrän 2001. XXXXX Johansson har inte haft några läkarkontakter med anledning av sina besvär under åren 1994 till 2001. För det fall det skulle föreligga samband mellan olyckan och hennes nuvarande besvär så har hon i vart fall inte visat att hon gjort någon inkomstförlust.

Bevisning

Parterna har åberopat skriftlig och muntlig bevisning.

DOMSKÄL

I målet är ostridigt att XXXXX Johansson som 16-åring var med om en trafikolycka och att hon idag, 15 år senare, har svåra rygg- och nackbesvär. XXXXX Johansson är sedan år 2007 stelopererad i de övre halskotorna och uppstår sedan 2002 sjukersättning på halvtid. Hennes ryggbesvär är sedan år 2001-2002 väl dokumenterade. Länsförsäkringar har inte ifrågasatt att XXXXX Johansson har allvarliga ryggbesvär. Målet rör alltså två frågor. Den centrala frågan är om det finns ett samband mellan trafikolyckan och XXXXX Johanssons ryggbesvär. För det fall det finns ett sådant samband är frågan om XXXXX Johansson har lidit någon inkomstförlust till följd av skadan, och i så fall med vilka belopp.

Sambandsfrågan

XXXXX Johansson har bevisbördan för sitt påstående om ett orsakssamband mellan olyckan och besvären. Såvitt gäller beviskravet måste XXXXX Johansson, med beaktande av samtliga omständigheter i målet, göra det klart mer sannolikt att hennes besvär härrör från trafikolyckan den 30 april 1993 än att det finns någon annan orsak till besvären. Ett sådant beviskrav ska enligt etablerad praxis tillämpas i situationer som denna, då det föreligger särskilda svårigheter att lägga fram fullständig bevisning om att andra skadeorsaker än den påstådda är uteslutna (NJA 1991 s. 481 samt NJA 1993 s. 764).

Tingsrätten bedömer frågan om samband genom en sammanvägning av svaren på följande frågeställningar; (i) hälsotillståndet innan olyckan, (ii) graden av våld eller trauma som orsakats av olyckan, (iii) symptomdebut i anslutning till olyckan, (iv) kontinuitet i besvären och (v) konkurrerande skadeorsaker.

Eftersom Länsförsäkringar i målet har framfört tvivel om det metodmässigt riktiga i att tillerkänna muntliga uppgifter betydelse i mål av det aktuella slaget ser sig tingsrätten föranledd att inledningsvis påtala följande. Trafikskadenämnden, som ofta prövar frågor om ersättning som första instans, är ingen domstol och kan alltså inte ta upp muntlig bevisning. Prövningen där måste med nödvändighet baseras på skriftligt material. Men det innebär inte att det skulle vara en överlägsen metod, vetenskapligt eller rättsligt, att endast ta hänsyn till skriftligt material vid bedömning av sambandsfrågor. Patientens egna uppgifter kan ha betydelse för sambandsbedömningen. I svensk rätt tillerkänns muntlig bevisning högt bevisvärde. Det är dessutom inte gångbart att bedöma olika bevismedel isolerat. Tvärtom är det vedertaget att bevisningen i komplexa mål av det aktuella slaget ska bedömas med betraktande av samtliga omständigheter (NJA 1991 s. 481 samt NJA 1993 s. 764). Högsta domstolen har uttryckligen avstått från att tillerkänna försäkringsläkares bedömningar baserade på skriftligt material något försteg ur bevissynpunkt, utan har istället påtalat vikten för bevisvärderingen av vilken

kompetens läkaren har på det ifrågavarande området, och framför allt vilka skäl respektive läkare åberopar för sina slutsatser (NJA 2001 s. 657).

XXXXX Johansson har i förhör under sanningsförsäkran uppgett att hon var fullt frisk och aktiv innan olyckan, uppgifter som bekräftas av hennes mamma XXXXX XXXXXX. Länsförsäkringar har inte anfört några omständigheter avseende XXXXX Johanssons hälsotillstånd innan olyckan inträffade. Tingsrätten utgår i det följande från att XXXXX Johansson var fullt frisk innan olyckan.

Det har inte framförts några teorier i målet om konkurrerande skadeorsaker, annat än att Länsförsäkringar har framhållit att ryggbesvär är vanligt förekommande bland befolkningen.

Såvitt gäller betydelsen av själva olyckan för sambandsbedömningen utgår tingsrätten från att vid en mycket allvarlig olycka med kraftigt verkande våld bör det vara lättare för den skadelidande att påvisa samband, medan det krävs mer för att visa samband vid mindre allvarliga olyckor där graden av våld har varit lägre.

Beträffande graden av våld eller trauma konstaterar tingsrätten att trafikolyckan var av mycket allvarligt slag. Det var en frontalkrock mellan två bilar på en 90-väg. XXXXX Johansson satt som passagerare utan bälte i en Mercedes av årsmodell -78. Enligt uppgifter i skadeanmälan körde den mötande bilen uppskattningsvis 90 km/h medan Mercedesen, som sökte väja, kördes i 50-90 km/h. Av förhöret med XXXXX XXXXXX, som körde Mercedesen, har framgått att bilen dessutom krockade med ett träd efter att ha krockat med den mötande bilen. Föraren i den mötande bilen avled strax efter krocken. En av XXXXX Johanssons medpassagerare bröt nacken och de övriga tre medpassagerarna fick också skador. Bilderna från olycksplatsen och på de förstörda bilarna, liksom XXXXX Johanssons och XXXXX XXXXXX uppgifter, bekräftar att det varit fråga om en mycket allvarlig trafikolycka. De läkare som hörts i målet är väsentligen eniga om att det varit fråga om kraftigt våld (s.k. högenergivåld) som XXXXXX Johansson utsatts för. XXXXX Johanssons uppgift att hon slagit huvudet i vindrutan har i målet bekräftats

genom den skriftliga bevisningen i målet (journalblad från sjukgymnast upprättat den 11 maj 1993 och skadeanmälan till försäkringsbolaget), genom XXXXX XXXXX vittnesmål, samt genom XXXX XXXXXXXX uppgifter att hon fått plocka glasbitar ur dotterns ansikte under olycksnatten. XXXXX Johanssons uppgift att hon varit medvetslös en längre stund efter krocken bekräftas av XXXX XXXXXXXX vittnesmål och genom den skriftliga bevisningen (journalblad från sjukgymnast upprättat den 11 maj 1993).

XXXXX Johansson fick åka ambulans till sjukhuset efter olyckan. Hon observerades där i två timmar och skickades sedan hem. Av journalanteckningen framgår att hon var måttligt alkoholpåverkad och inte mindes vad som hade hänt. Hon svarade adekvat på frågor och läkaren kunde vid kroppslig genomgång inte hitta något anmärkningsvärt annat än en bula i pannan. Denna första journalanteckning direkt efter olyckan skulle alltså indikera att XXXXX Johansson var mer eller mindre oskadad. Värdet av denna anteckning måste dock ifrågasättas (se angående värdet av journalanteckningar NJA 2001 s 657). Som framgått var det fråga om en mycket allvarlig olycka där XXXXX Johansson hade slagit huvudet och varit medvetslös en stund på olycksplatsen. Av de läkare som hörts i målet har Lars Wallstedt och Tomas Timander bedömt sjukhusets åtgärder med att ta hand om XXXXX Johansson som anmärkningsvärda. Gunilla Bring har gjort bedömningen att XXXXX Johansson blev nedprioriterad. XXXXX Johansson och XXXXX XXXXX har båda berättat att det var kaos på sjukhuset till följd av trafikolyckan och en annan olycka. XXXXX XXXXXXXX har vittnat om dotterns skick vid hemkomsten under natten. XXXXX Johansson kom hem från sjukhuset insvept i en filt, med ansiktet fullt med glassplitter, utrustad med plåstertejp som hon själv skulle använda till såren i ansiktet.

Tre dagar senare, den 3 maj 1993, kom XXXXX Johansson tillbaka till sjukhuset, enligt journalen med värk i nacke, vänster skuldra och vänster brösttrygg, samt huvudvärk. Röntgen av halsrygg med provokationsbilder var utan anmärkning. Hon fick recept på smärtstillande medicin och remiss till sjukgymnast, enligt journalen för att förhindra uppkomst av whiplashsyndrom. XXXXX Johansson har själv berättat att orsaken till att hon på nytt sökte vård var att hon hade mycket svåra smärtor i hela kroppen, hon kän-

de sig "totalmörbultad". Hon hade huvudvärk och ont i nacken, ländryggen och axlarna. Uppgifterna om att hon hade svåra smärtor har bekräftats av hennes mamma XXXXX-XXXXXX.

Sammantaget är det visat i målet att symptom motsvarande nack- och skallskador visade sig direkt efter skadan. Tingsrätten bedömer att XXXXX Johansson fick skador vid olyckan vilka måste anses betydligt allvarligare än vad som framgår av journalanteckningarna från den 1 maj 1993 och den 3 maj 1993. Eftersom någon närmare utredning av skadan inte gjordes i anslutning till skadetillfället är det omöjligt att långt i efterhand få någon klarhet i dess omfattning. Besvär med huvudvärk och muskelspänningar har dokumenterats vid XXXXX Johanssons besök hos sjukgymnasten den 11 maj 1993.

Den 13 oktober samma år sökte XXXXX Johansson läkare igen på grund av ryggvärk. Hon fick åter recept på smärtstillande medicin och remiss till sjukgymnast. Länsförsäkringar har ifrågasatt att läkarbesöket den 13 oktober skulle vara föranlett av olyckan. I denna del konstaterar tingsrätten att XXXXX Johansson har berättat att hon månaderna efter olyckan gick till sjukgymnast, först två gånger i veckan, sedan en gång i veckan och sedan inte alls. Hon hade planerat att sommarjobba i en affär, liksom sommaren innan, men det var omöjligt. Hon kunde inte heller sköta hushållssysslor. Familjen hade lånat en häst som hon skulle ha över sommaren, men de fick lämna tillbaka hästen eftersom hon inte kunde ta hand om den till följd av sina besvär. När hon började på gymnasiet efter sommaren hade hon stora problem att klara studierna. Hon fick värk av att sitta ned och var ofta helt utmattad redan vid lunchtid. Till följd av detta hade hon hög frånvaro i skolan. XXXXX Johanssons uppgifter har bekräftats av hennes mamma XXXXX XXXXXX.

Under några månader efter läkarbesöket i oktober 1993 gick XXXXX Johansson på sjukgymnastik men slutade sedan. I målet är ostridigt att XXXXX Johansson under sju års tid, från våren 1994 då besöken hos sjukgymnasten upphörde, till år 2001, inte sökte vård. Beträffande beviskraven för ett orsakssamband mellan olyckan och bestående besvär kan det inte generellt krävas av en skadelidande att han eller hon söker läkare i

syfte att säkra bevisning, särskilt inte när det är fråga om en ung människa. Däremot kan trovärdigheten i uppgifter om kontinuerliga besvär ifrågasättas om det förekommit långa perioder utan läkarkontakt eller annan kontakt med vården. För att rätten ska bedöma uppgifter om kontinuerliga besvär som trovärdiga torde som huvudregel krävas att patienten har sökt vård. Den som inte har gjort det har att erbjuda en sannolik förklaring.

XXXXX Johansson har om denna tid berättat i huvudsak följande. Hon hade stora svårigheter att klara av samhällsprogrammet på gymnasiet och bytte därför hösten 1994 till omvårdnadslinjen. Det gick bättre men fungerade inte fullt ut. Hon hade mycket svårt att sitta och studera. Hennes besvär fortsatte, dock var det bättre så länge som hon tog det lugnt. Hon kunde inte träna som hon hade gjort innan olyckan, t.ex. visade det sig vara omöjligt att rida eller gå på work-out. Hon fick huvudvärk vid minsta ansträngning. På grund av hög frånvaro fick hon inte godkänt på gymnasiet. Efter gymnasiet hade hon olika ströjobb. Hon förstod inte själv vad det var för fel på henne. Hon prövade restaurangjobb men hade stora svårigheter med de lyft som krävdes i arbetet. När hon flyttade ihop med sin sambo 1997 var det en stor förändring. Allt hushållsarbete med disk, matlagning m.m. förvärrade hennes besvär. I maj 1998 fick hon sitt första barn. Hennes mamma XXXXXX XXXXXX var hemma hos henne nästan varje dag och hjälpte till, eftersom hon hade svårt att lyfta. Under 1999 jobbade hon en kortare tid i hemsjukvården, vilket gick relativt bra, dock kunde hon inte bära matkassar. När hon efter sin andra föräldradledighet, år 2001, skulle tillbaka till yrkeslivet, började hon jobba på ett äldreboende. Det fungerade inte alls eftersom det var ett fysiskt krävande arbete med många tunga lyft. Hon ”brakade ihop totalt” med nackvärk, huvudvärk och problem med armarna. Det var först då hon sökte vård igen.

XXXXX XXXXX har i vittnesförhör i allt väsentligt bekräftat XXXXX Johanssons uppgifter om sina besvär under åren 1994 till 2001. Hon har dessutom vittnat om att XXX-XXX Johansson blev mycket tillbakadragen efter olyckan och mest ville vara ifred på sitt rum. XXXXX XXXXXXXX har även förklarat att hon som mamma kände sig väldigt obekvämt när de sökte vård tre dagar efter olyckan. På sjukhuset tyckte man att XXXXX

Johanssons besvär var en bisak. De påminde XXXXX XXXXX om att en person hade dött och en brutit nacken, till skillnad från XXXXX Johansson. De tyckte att hon och XXXXX Johansson var pjåskiga som kom dit igen. Bemötandet var likartat när de gick till läkaren igen i oktober samma år. Budskapet var att XXXXX Johansson var röntgad och att det inte var något fel med henne. XXXXX XXXXXXX sökte hjälpa sin dotter och inrättade sin dagliga tillvaro efter detta.

Sammanfattningsvis finner tingsrätten att XXXXX Johansson har förklarat på ett trovärdigt sätt varför hon inte sökte vård under sju års tid trots omfattande besvär. Hon var ung, endast 16 år vid olyckstillfället. Hon och mamman uppfattade att besvären bagatelliserades av vården. Under hela den aktuella tiden hade hon stöd av sin mamma i sin dagliga tillvaro. Ekonomiskt klarade hon sig eftersom hon först bodde hemma hos föräldrarna, sedan med sin sambo. Under åren 1998 till 2001 var hon föräldraledig mesta tiden. Först när hon skulle tillbaka ut i yrkeslivet år 2001 blev den fulla omfattningen av besvären tydliga. XXXXX Johansson har alltså - som det kan uttryckas - under en följd av år flugit under radarn genom att vara gymnasieelev, hemmaboende, sambo och föräldraledig, och genom att hon haft stöd från sina närstående.

Länsförsäkringar har hävdad i målet att XXXXX Johanssons uppgifter om kontinuerliga och ökande besvär strider mot vad man kallar den traumatiska principen. Frågan är om värdet av den av XXXXX Johansson åberopade bevisningen måste anses lägre för att den (enligt Länsförsäkringars resonemang) skulle strida mot vedertaget medicinskt kunnande. Enligt Länsförsäkringar innebär den traumatiska principen att besvären vid mjukdelsskador är värst i början för att sedan avta. Det framgår dock av uppgifterna från såväl de läkare som hörts på XXXXX Johanssons begäran som från de Länsförsäkringar anlidade läkarna att den traumatiska principen inte är någon oomstridd princip. Den används vid sambandsbedömningar av svenska försäkringsläkare. Ett accelererande förlopp har å andra sidan godtagits i praxis (NJA 2001 s. 657).

Även med utgångspunkt i den traumatiska principen finner dock tingsrätten i detta fall att vad som framkommit om XXXXX Johanssons hälsotillstånd före olyckan, graden av

våld eller trauma som orsakats av olyckan med påföljd att hon måste ha fått allvarligare skador än som framgår av de initiala journalanteckningarna och hennes egna uppgifter om varför hon trots det inte sökte vård för sina besvär under lång tid närmast efter olyckan, innebär att hon, med gällande beviskrav, förmått göra det klart mera sannolikt att hennes nuvarande ryggbesvär har vållats av olyckan än att det skulle vara besvär som utvecklats oberoende av trafikolyckan.

Beräkning av trafikskadeersättningen

När skolungdomar skadar sig är det vedertaget att beräkna ersättning med ledning av de löneavtal som finns inom tilltänkt yrkesområde. I det nu aktuella målet ligger det närmast till hands att utgå från att XXXXX Johansson skulle ha arbetat som undersköterska. Hon har gått omvårdnadslinjen på gymnasiet och det får antas att hon skulle ha kunnat genomföra den utbildningen och arbeta heltid inom yrket om det inte hade varit för olyckan. Dessutom har hon faktiskt arbetat som undersköterska, även om det var kortvarigt. Med hänsyn till det sagda och då Länsförsäkringar inte har haft några bärande invändningar mot den utredning som XXXXX Johansson har presenterat ska XXX-XXX Johanssons andrahandsyrkande bifallas såvitt gäller retroaktiv inkomstförlust, liksom hennes förstahandsyrkande såvitt gäller framtida inkomstförlust.

Rättshjälpersättning

Tingsrätten beviljade XXXXX Johansson rättshjälp genom beslut den 19 december 2005. Rättshjälpsbiträdet XXXXX XXXXXXX har vid huvudförhandlingen yrkat ersättning enligt rättshjälpslagen för 193 timmars arbete. Någon anmälan om att antalet upparbetade timmar närmade sig 100 har inte gjorts till tingsrätten innan huvudförhandlingen. XXXXX XXXX har anfört att han har talat med tingsrätten i frågan, men någon anteckning har inte gjorts om detta på tingsrättens dagboksblad eller bland tingsrättens handlingar. Ett beslut att rättshjälp ska fortsätta utöver 100 timmar förutsätter att biträdet påtalar

att den aktuella bestämmelsen ska tillämpas. Om gränsen överstigits utan kontakter med rätten bör det inte komma ifråga att lämna ersättning för arbete utöver 100-timmarsgränsen (Renfors, Cecilia, och Sverne Arvill, Ebba, Rättshjälpslagen, 2 uppl, Norstedts 2006, s. 176). Rätten till rättshjälp upphör efter 100 timmar, om inte rätten beslutat att rättshjälp beviljas för ytterligare ett visst antal timmars arbete. Begär ett rättshjälpsbiträde ersättning för redan nedlagd tid som överstiger 100 timmar utan att rätten dessförinnan beslutat om förlängd rättshjälp, skall begäran således normalt avslås utan prövning av om mer än 100 timmar behövs (NJA 2007 s. 752). Tingsrätten avslår därför begäran om rättshjälpsersättning utöver 100 timmar. I detta ligger ingen kritik mot XXXX XXXXXX arbetsinsats, som framstår som adekvat för att tillvarata XXX-XXX Johanssons rätt, och inte heller mot antalet upparbetade timmar som också framstår som rimligt.

Rättegångskostnader

Länsförsäkringar är tappande part och ska därför ersätta XXXXX Johanssons rättegångskostnader.

XXXXX Johansson har, för det fall framställan om rättshjälp utöver 100-timmarsgränsen inte skulle bifallas, yrkat att Länsförsäkringar förpliktas att ersätta den överskjutande delen. En förutsättning för att Länsförsäkringar ska kunna bära ansvar för dessa kostnader är att det är fråga om rättegångskostnader som XXXXX Johansson har haft. För att XXXXX Johansson ska ha haft kostnad för biträde utöver 100-timmarsgränsen förutsätts att det funnits ett avtal mellan henne och rättshjälpsbiträdet XXXXX XXXXX om att han skulle biträda henne uteslutande på hennes bekostnad ifall rättshjälpen upphörde och därför inte täckte nerlagd tid (NJA 2007 s. 752). Det framgår inte av utredningen i målet att det träffats något sådant avtal. Då kostnaden för upparbetad tid utöver 100-timmarsgränsen inte ska bäras av XXXXX Johansson kan inte heller Länsförsäkringar förpliktas att ersätta detta som rättegångskostnad.

XXXXX Johansson har yrkat ersättning för kostnader för läkarutlåtanden utöver vad som ersätts av rättshjälpen med 36 300 kr. Kostnaden är skälig och ska ersättas av Länsförsäkringar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga

Överklagande ges in till tingsrätten senast den 24 oktober 2008, ställs till Svea hovrätt.

Tomas Norström

Caroline Hindmarsh

Ingeborg Simonsson